

This Question Paper consists of 13 questions and 8 printed pages.

આ પ્રશ્નપત્રમાં 13 પ્રશ્નો અને 8 મુદ્રિત પાનાં છે.

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

 Code No. 55/SS/O/G
અનુકૂળમાંક

Code No. 55/SS/O/G
કોડ સં.

SET / સેટ - A

GUJARATI
ગુજરાતી
(307)

Day and Date of Examination _____
(પરીક્ષાનો દિવસ અને તારીખ)

Signature of Invigilators 1. _____
(નિરીક્ષકોના હસ્તાક્ષર)
2. _____

સામાન્ય સૂચના :

- વિદ્યાર્થી તેનો રોલ નંબર પ્રશ્નપત્રના પહેલા પાને લખે.
- પહેલાં પ્રશ્નપત્રને ચકાસી લેવું. પ્રશ્નપત્રમાં આપેલા કુલ પાનાં અને પ્રશ્નોની સંખ્યા એટલી જ છે જેટલી પ્રથમ પાના ઉપર છે તે જોઈ લેવું અને પ્રશ્નો કમાવાર છે કે નહીં તે ચકાસી લેવું.
- ઉત્તર પુસ્તિકામાં નિર્દેશ કરેલ સ્થાન સિવાય બીજા કોઈ પણ સ્થાને રોલ નંબર તથા અન્ય ચિહ્ન લખવાથી પરીક્ષાર્થીને અધ્યોય્ય ઠરાવવામાં આવશે.
- પોતાની ઉત્તર પુસ્તિકા પર પ્રશ્નપત્રની કોડ સંખ્યા 55/SS/O/G-A લખવી.

GUJARATI

ગુજરાતી

(307)

Time : 3 Hours]

[Maximum Marks : 100

સમય : 3 કલાક]

[અધિકતમ શુષા : 100

- નોંધ :
- (i) આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગ છે.
  - (ii) ચારેય વિભાગમાંથી સૂચના પ્રમાણે ઉત્તર આપો.
  - (iii) પ્રશ્નની સામે દર્શાવેલ અંક ગુણભાર સૂચવે છે.

વિભાગ - 1

1 નીચેના કાવ્યનું રસાસ્વાદન કરાવો :

4

મુજ અબળાને મોટી મિરાત બાઈ, શામળો ઘરેણું મારે સા
વાળી ઘડાવું વિકલ કેરી, હાર હરિનો મારે હૈયે રે....
ચિત્તમાળા ચતુરામુજ ચૂડલો શીદ સોની ઘેર જઈએ રે....મુજ....
ઓંઝરીયા જગજીવન કેરાં, કૃષાજી કલ્લાં તે કાંબી રે
વીછુવા ઘૂઘરા રામનારાયણાના અણવટ અંતરજામી રે....મુજ....
પેટી ઘડાવું પુરુષોત્તમ કેરી, ત્રિકમ નામનું તાળું રે
કુંચી કરાવું કરુણાનંદ કેરી, તેમાં ઘરેણું મારું ઘાલું રે....મુજ....
સાસરવાસો સજીને બેઠી, હવે નથી કાંઈ કાચું રે,
(બાઈ) મીરાં કહે પ્રભુ ગિરિધર નાગર, હરિને ચરણો જાચું રે....મુજ....

અથવા

ખખડ થતી ને ખોડગાતી જતી ડમણી જૂની,
વિજન પથને ચીલે ચાલે તમિલ મહી ઘન,
સ્વખ મધુરી નિદ્રાનું તે દગો મહી અંજન
ભરતી, ઘૂઘરી ધોરી કેરી મીઠા રણકારથી
ચરમ પ્રહરે ઠંડી ધીમા સમીર મહી ભળી,
સ્મૃતિ દુઃખ મને વ્યાપે તેવી બધે પ્રસરી રહી,
લઘુક દીવડે સૂતી સીમા બધી બનતી લહી
સજગ, તમ-ને ઓઢી પાછું જતી પડખું ફરી.
પથ-તરુ તણા નીડે પંખી કયહી ફરકે અને
કદીક અથવા તારો કોઈ ખરે, બસ એટલું
કળિત બનતું, ત્યાંય ઊંડા મને કરણો સહું
કણકણાની આ માટી કેરી કથા નીરખી રહે
જનમ-સ્થલની ઝાંખી આયુષ્યની અવધે કરું,
ભર્યુ જવ હતું તેની યાદે સૂને ઘર સંચરું.

- 2** નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ બે પ્રશ્નોના જવાબ આપો : **4**
- મંગલમુક કવિતાનો મુખ્ય ભાવ શું છે ?
  - ‘શામળો ઘરેણું’ પદમાં કયાં-કયાં ઘરેણાંની વાત કરવામાં આવી છે ? અને આ ઘરેણાંને કૃજાના કયાં-કયાં નામો સાથે જોડ્યાં છે ?
  - ‘મામેરું’માં દામોદર દોશી પોતાની સાથે લક્ષ્મીજીને કમળા શેઠાણી રૂપે શા માટે લાવ્યા ?
  - ‘ઘરભણી’ કવિતામાં કવિ ‘કણકણાની આ માટી કેરી કથા’ - એટલે કોની કથા કહે છે ?
- 3** નીચેનામાંથી કોઈ બે પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર લખો : **2**
- મીરાંબાઈ કોને પોતાનો હાર ગણાવે છે ? શા માટે ? અને શ્રી કૃજાનું નામ શામળો કેવી રીતે પડ્યું ?
  - વસ્ત્રગાંઢીઓ તો ગરુડ ઊંચકી છે. પછી દામોદર દોશી રથ લઈને શા માટે આવ્યા છે ?
  - ધરા કેવા પ્રકારના ધોધને જીલે છે ? તેને અમોધ કેમ કહ્યો છે ?
  - ‘ઘરભણી’ કવિતામાં બળદની ઘૂઘરી મીઠા રજકારાથી આંખોમાં મીઠી ઊંઘનું સપનું શી રીતે આંજ શકે છે ?
- 4** નીચેનામાંથી ગમે તે બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : **8**
- ગિલો છકડાની દેખભાળ કેવી રીતે કરતો ? સમજાવો.
  - રાજુમા એકલપંડ કેમ છે ? અને તેમનું તેલીબંધ ઘર શું સૂચવે છે ?
  - સર્વ જીવોને બચાવવા માટે અહિંસા, દયા, પર્યાવરણ-સંતુલનની દલીલો કરતાં રાણીની કઈ સમજ વધારે અસરકારક દલીલ કરી શકે છે ? અને રાણી ખારવાઓને હદ્યસ્પર્શી રીતે પોતાની વાત કરી શકી છે એમાં તેની ભગ્રીજાને પાકિસ્તાનીઓ પકડી ગયા, એ વાતનો શો સંબંધ છે ?
  - “બે પત્ર”માં ગગા એ સંબોધન કોના માટે છે ? માજુ ઢોરાં સાથે બોલે, બાજે પાછાં પંપાળે ! શા માટે ? એ કિયાને લઘુકથાના છેલ્લા વાક્ય સાથે કશો સંબંધ ખરો ?
- 5** નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબ એક-બે વાક્યમાં આપો : **6**
- ગિલાના કાકા અને તેમના દીકરા કાનાની વાર્તામાં શી ઉપયોગિતા છે ?
  - ‘ઢોરાં’ વાર્તામાં દીકરો ઢોરાં વેચીને નિરાંતે રહેવાનું શા માટે લખે છે ?
  - સાગર-કિનારે બેસીને ગોપાલ, રવિભા અને ચિત્રકાર શેની ચર્ચા કરે છે ? અને તે લોકો કોની પાસે મદદ માંગવા જાય છે ?
  - રાજુમા શા માટે શહેરમાં રહેવા જવા તૈયાર નથી ?
  - વાર્તામાં ટેપ અને ટીવીની શી ભૂમિકા છે ? ટીવીમાં ડોહ્યા પોતાની જતને જોવા ઈચ્છા હતા, પણ છકડા સાથે ગિલાને એક મિનિટ જોઈનેય મગજ તરબતર કેમ થઈ ગયું ?

6 નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર માટે યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો :

10

- (i) બધી કળા આપણી પાસે નો હોય, એવું રવિભા કહે છે એમાં કઈ કળાની વાત નથી ?
(A) સમજાવવાની
(B) લોકોનો વિશ્વાસ જીતવાની
(C) સામાની બોલી કે ભાષામાં બોલવાની
(D) નાટક કે અભિનયની
- (ii) દીકરા માજુને શહેરમાં બોલાવે ત્યારે માજુ શું જવાબ લખાવતાં ?
(A) શહેરમાં મને ફાવશે નહિ
(B) ઢોરાનું કામ સંભાળનાર કોઈ નથી
(C) ભોમકાની માયા મેલી નથી મેલાતી
(D) ઢોરાં માજુની માયા મેલતાં નથી
- (iii) ડેસાની આંખો ફાટી રહી, કારણ કે .....
(A) ડેસાએ ગિલાના કમકમાટીબર્યા મોતના સમાચાર સાંભળ્યા.
(B) ડેસાએ આટલા પૈસા ક્યારેય જોયા ન હતા.
(C) કાનાએ ચૂનાબંધ મકાન બનાવી લીધું.
(D) ગિલો ઘરે રંગીન ટી.વી. લઈ આવ્યો.
- (iv) નીચેમાંનું કયું વાક્ય ગિલાની બેફિકરાઈને સૌથી વધારે ચોટદાર રીતે રજૂ કરે છે ?
(A) પણ સાંભળો એ બીજા, વેગ થંભાવે એ બીજા, છકડો નહિ.
(B) ગિલો આવ્યા ભેગો ઉપડે, બે પેસેંજર ઓછા હોય તોય હાંકી મૂકે.
(C) પણ ગિલો જેનું નામ, થોંભાલાય એ ગિલો નહિ.
(D) જોનારા કહે છે કે છકડા ચાલકે છકડાનું હેન્ડલ છોડી દીધું હોત તો એ પણ બચી ગયો હોત.
- (v) બેટનું ડીજલ જેમાં ભરી લવાય તે બેરલ કેવું હોય ?
(A) ચોરસ (B) નળાકાર
(C) ટ્રિકોણ (D) લંબચોરસ
- (vi) કવિએ પોતાના શરીરને ડમણી સાથે સરખાવી છે કારણ કે .....
(A) જીવનની યાત્રાને ડમણીની જેમ નિરાંતે ધીમે ધીમે પસાર કરી છે.
(B) પોતે ખૂબ ગરીબ અને તુચ્છ માણસ છે.
(C) પોતે દીનતા અનુભવે છે.
(D) શરીરનો ‘છકડા’ની જેમ ઉપયોગ કર્યો છે માટે.
- (vii) યુદ્ધ થાક્યા જગતને ડિનારે આ શબ્દ કોના કાને પડ્યો હતો ?
(A) ઉમાશંકર જોશીના (B) ગાંધીજીના
(C) સરદાર પટેલના (D) ઈન્દ્રિય ગાંધીના

(viii) 'જેને ઉમાપતિ આરાધે છે' એટલે .....

- (A) જેની ઉમયા અથવા ઉમાપતિ એવા શંકર પૂજા કરે છે.
- (B) જેની ઉમયા અથવા માયાપતિ ઈશ્વર પણ પૂજા કરે છે.
- (C) જેની સીતાપતિ એટલે રામ પણ પૂજા કરે છે.
- (D) જેની નિશાપતિ એટલે ચંદ્ર પણ પૂજા કરે છે.

(ix) 'ષટ્ટદર્શન ખોળ્યો ન લાધેરે' એટલે .....

- (A) છ વખત જોવાથી જ મળે નહીં તેવો
- (B) છ વખત દર્શન કરવા છતાં જ મળે નહીં તેવો
- (C) દર્શન નામના છ માણસોથી પણ શોધી ન શકાય તેવો
- (D) ન્યાય, વૈશેષિક, મીમાંસા, સાંખ્ય વગેરે છ વૈદિક દર્શનથી પણ જેને જાણી શકાયો નથી તેવો

(x) 'ચતુર્ભૂજ'માં કયો સમાસ છે ?

(A) બહુગ્રીહિ	(B) દ્વિગુ
(C) દ્વાંદ્વ	(D) કર્મધારય

વિભાગ - 2

7 નીચે આપેલા ફક્તરાનું એક તૃતીયાંશ સંક્ષેપીકરણ કરો :

10

(1) વિદ્યાર્થીનું પ્રથમ કર્તવ્ય પોતાના મગજને સ્વતંત્ર રાખવાનું છે. પરિપૂર્ણ સ્વતંત્રતાનો સૌથી વધુ અધિકાર વિદ્યાર્થીનો છે. શ્રદ્ધા વિના વિદ્યા સંભવિત નથી. જ્ઞાનનો આરંભ શ્રદ્ધાથી થાય છે, પરંતુ પરિસમાપ્તિ સ્વચિંતનથી થાય છે. વિદ્યાર્થીનું બીજું કર્તવ્ય જાત પર કાબૂ રાખવાનું છે. જો વિદ્યાર્થી સત્ય, સંકલ્પ કરતો થઈ જાય તો વિશ્વની કોઈ પણ તાકાત તેને અટકાવી શકે નહિ. ત્રીજું કર્તવ્ય સેવાભાવનું છે. સેવા વિના જ્ઞાન નથી. મહાભારતના યજ્ઞપર્વમાં વૃદ્ધોની સેવા કરવાથી જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે, તે પ્રકારની કથા છે. વિદ્યાર્થીનું ચોથું કર્તવ્ય સાવધાન રહેવું તે છે. દુનિયાની તમામ બાબતોનું તટસ્ય બુદ્ધિથી અવલોકન કરવું જોઈએ. બુદ્ધિ સંકુચિત ન જોઈએ અને હિંદુ તથા દિભાગ વિશાળ કરવાં જોઈએ.

અથવા

(2) કાળાં નાણાંના જથ્થામાં અને પ્રમાણામાં વધારો થતો રહ્યો છે અને એ હજુય આગળ વધતો રહ્યો છે એ હકીકતનું સમર્થન કરવામાં આવ્યું છે. કાળાં નાણાંનો આંકડો ૩૭,૦૦૦ કરોડ પર પહોંચ્યો છે એટલે કે કુલ રાષ્ટ્રીય ઉત્પાદનના પાંચમા ભાગથી પણ વધુ તેનું પ્રમાણ જણાયું છે. કરચોરી એનું પ્રધાન કારણ છે. કાળાં નાણાંનો પંચોતેર ટકા જેટલો હિસ્સો કરચોરીને આભારી છે.

બે નંબરના નાણાંના સર્જન માટે અનેક કારણો પૈકી કરવેરાનું પ્રવર્તમાન માળખું, વ્યાપક અને જટિલ આર્થિક નિયંત્રણો, સરકારી તંત્ર સહિત જહેરસાહસોના અંધાધૂધ ખર્ચ, ઝુગાવો, નિષ્ઠાનું અવમૂલ્યન, કરચોરી અટકાવવાના ઉપાયોના અમલની બિનઅસરકારકતા વગેરેને મહદૂઅંશે ગણાવવામાં આવ્યા છે. કાળાં નાણાંનું સર્જન કરનારા વિવિધ ક્ષેત્રો પૈકી સ્થાવર ભિલકતોનાં ખરીદ-વેચાણ, મોટાપાયા પરનાં ઉત્પાદન ક્ષેત્રો, ચલચિત્ર ઉદ્યોગ, દાણચોરી, બાંધકામ પ્રવૃત્તિઓ, વ્યાવસાયિક સેવા પ્રવૃત્તિઓ ઈત્યાદિ પ્રમુખ છે.

विभाग - 3

8	નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના જવાબો લખો : (1) લગ્નની સમજૂતી માટે કોણો કેટલી કલમો નક્કી કરી ? કઈ-કઈ ? (2) બા કેવી બાધા રાખતાં ? (3) નાની ઉંમરે છોકરા પર ધરની અને નાના ભાઈ-બહેનોની જવાબદારી આવી જવાથી લેખકના મતે કેવો લાભ-ગેરલાભ થયો ? (4) પિતાજીની નોકરી ગયાની ખબર બાને પડતાં બાએ શું કર્યું ? (5) સ્ત્રીઓ નોકરી કરે એ બાબતે લેખક અને બાની વિચારસરણીમાં શું ભેટ જોવા મળે છે ? (6) પ્રમોદબાનો સ્વમાનનો ઘ્યાલ બહુ ઊંચો હતો, એવું શા પરથી કહી શકાય ?	16
9	નીચે આપેલા પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના જવાબો એક-બે વાક્યોમાં આપો : (1) ક્યા ગુજો વિકસ્યા હોવાને કારણે પ્રમોદબા જીવનમાં હારી ગયેલી બાજુ પણ જીતી ગયાં ? (2) બા ઉછરંગકાકાનો ઉપકાર કેમ ભૂલ્યાં નહીં ? (3) બાએ કઈ બે વસ્તુઓ ખરીદવામાં ક્યારેય વિરોધ કર્યો નથી ? (4) મોટા કુટુંબમાં ચાતના જમ્યા પછીનો સમય બધાએ શા માટે સાથે પસાર કરવો જોઈએ ? (5) મહત્વાકાંક્ષી માણસે શેની તાલીમ સૌ પ્રથમ મેળવવી જોઈએ ? શા માટે ?	16
10	નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર માટે યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો : (1) ડોક્ટર વડોદરામાં પત્તીના મૃત્યુ પહેલાં કોના સંપર્કમાં આવેલા ? (A) શ્રી અરવિંદના (B) રંગ અવધૂતના (C) ગંગેધરાનંદજીના (D) સ્વામી વિવેકાનંદના (2) બા અને પિતાજી વચ્ચે કેટલા વર્ષનો ગાળો હતો ? (A) બે વર્ષનો (B) દસ વર્ષનો (C) ચાર વર્ષનો (D) ચૌદ વર્ષનો (3) તપોધન કોને કહીશું ? (A) ઋષિમુનિને (B) શિવજીના મંદિરમાં સેવા કરનારને (C) દેરાસરમાં સેવા કરનારને (D) મંદિરના ટ્રસ્ટીને (4) છોકરીઓને કેળવવા માટે બા કોનું ઉદાહરણ આપતાં ? (A) ચંદનનું (B) ફુમળા ફૂલનું (C) ઘઉનું (D) રોટલીના લોટનું	10

વિભાગ - 4

11	નીચેનામાંથી ગમે તે એક વિષય પર ચારસો શબ્દોમાં નિબંધ લખો :	7
(1)	વાત્સલ્યમૂર્તિ મા	
(2)	ક્યાં લઈ જશે આ આતંકવાદ ?	
(3)	અભ્યાચાર : રાજ્યવ્યાપી કેન્સર	
(4)	એક શિક્ષકની કારકિર્દી 	
12	'સ્વાધીન ગુજરાત' મહોત્સવની ઉજવણીનો જાહેર કાર્યક્રમ તમે નિહાળો. તેનો અહેવાલ તૈયાર કરી યોગ્ય શીર્ષક પણ આપો.	7

અથવા

તમારી શાળામાં યોજાયેલ પુસ્તક મેળા વિશે અહેવાલ તૈયાર કરી યોગ્ય શીર્ષક આપો.

13	સૂચના મુજબ ઉત્તર આપો :	10
(1)	આજનો યુવા પાશ્વાત્ય સંસ્કૃતિનું અંધાધૂંધ અનુકરણ કરે છે. (વાક્યમાંથી અંગસાધક પ્રત્યય ઓળખાવો)	1
(2)	ગજાનન, કાજળકણી, માનવસેવા (કોઈ પણ બે શબ્દના સમાસ ઓળખાવો)	2
(3)	આંચ ન આવવી, ફૂફાડો મારવો (રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપો)	1
(4)	મારો ભાઈ એન્જિનિયરિંગ કોલેજમાં ગયો. (રેખાંકિત શબ્દની વિભક્તિ ઓળખાવો)	1
(5)	અત્યારે એક પણ પંખી ઊડતું નથી કે ટહુકતું નથી. (ઉપરોક્ત વાક્યમાં રહેલ સંયોજક ઓળખાવો)	1
(6)	બાપુજીને આંચકો લાગ્યો. (વાક્યમાં કિયા સૂચવાય છે કે પ્રક્રિયા)	1
(7)	ભાઈ-બહેનો વચ્ચે મા-બાપોએ સમાનતા આપવી જોઈએ. (વાક્ય કર્તારિ છે કે કર્મણિ તે ઓળખાવો)	1
(8)	દરેકે પોતાની ભૂમિકા ઉત્તમ તરીકે ભજવવી. (વાક્યનો પ્રકાર જણાવો.)	1
(9)	નાનપણમાં અમે પુષ્ટ ચાલતા ને કરકસરથી અને સાદગીથી રહેતા. (વાક્યમાં વિશેષણ / કિયાવિશેષણ ઓળખાવો.)	1

